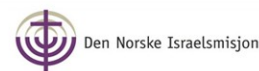

Prekenverkstedet

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

6. søndag i påsketiden - 21. mai 2017

Prekentekest: Luk 18,1-8

Lesetekst I: Jer 29,10-14 eller Apgj 16,25-40

Lesetekst II: 1 Joh 5,13-15

Enken som ikke hadde noe å stille opp med

Hva skal sitte igjen når du er ferdig å preke? Denne teksten er uvanlig tydelig på hvorfor den fortelles: «Så fortalte han dem en lignelse om at de alltid skulle be og ikke miste motet». Det var kjent for Jesus og disiplene at man kan miste motet når man ber.

Som tenåring leste jeg en bok om bønn. Jeg husker dette fortsatt: Forfatteren spurte leseren: «Tror du på bønn? Tror du at Gud svarer bønn? Tror du at Gud tar den på alvor som ber?» og jeg tenkte mens jeg leste at «Joda, det gjør jeg.». Så kom neste spørsmål: «Hva forteller livet ditt?» Det ble en tankevekker som jeg husker mange år etterpå, og som har vært med meg i møte med dagens tekst.

Vår preken skal ikke være en utleggelse om vår egen bønn eller mangel på sådan, men vårt forhold til bønn i eget liv vil ha lett for å ha en påvirkning på hva lytteren sitter igjen med.

Bønn er Guds nærvær, å utøse seg for Gud, å lytte til Gud og å lovprise Gud. Bønnen har mange språk og mange former. Dagens tekst handler først og fremst om bønnen som ber intenst om at Gud må gripe inn. Teksten er også tydelige på at Gud lytter til mennesker som opplever urettferdighet.

Poenget

Liknelsene ble gjerne fortalt for å gjøre et enkelt poeng tydeligere, det er derfor skummelt hvis vi drar liknelsene for langt og skal overføre alle detaljer i historien til åndelige poeng. Dagens liknelse er et eksempel på det. Samfunnet er på mange måter annerledes i dag enn det var på Jesu tid. Hvis vi ikke skjønner den samfunnsmessige bakgrunnen for liknelsen, kan vi også slite med å forstå poenget.

Enkers stilling

Det var disiplene som fikk høre liknelsen om enken og dommeren, dette var altså ikke en tale «på torget» hvor hvermannsen lyttet. (vers 1). Enkene i Israel på Jesu tid hadde verken NAV eller noen enkepensjon å støtte seg til – de hadde ikke minstepensjon en gang. Verre enn dette; de hadde heller ikke rett til å arve sin egen mann. Dersom de ikke hadde barn, altså arvinger, gikk arven til hans foreldre eller brødre. Derfor var det opplest og vedtatt at dersom en mann døde burde mannens bror, så sant han fortsatt var ugift, gifte seg med enken etter broren. Slik ble enker ivaretatt. Fra Ruts bok i GT hører vi om Rut og Naomi som returnerer til Betlehem som enker. De kan ikke kreve noen juridisk rett på jorden som tilhørte deres ektefeller. Men så gifter Boas seg

med Rut, og han blir hennes redningsmann. Dette er for øvrig en vakker kjærlighetshistorie i Bibelen. Enken i dagens fortelling er alene og har ingen til å føre sin sak for seg.

Dommeren i historien er hensynsløs og korrump, han bryr seg verken om Gud eller mennesker. Trolig ville enken hatt en lysere mulighet dersom hun kunne betalt dommeren under bordet – men hun var som enker flest svært fattig. Ideelt sett skulle en dommer i Israel forsvare enker og fattige (5 Mos 24, 17-18), men denne dommeren bryr seg altså ikke. Dette er dessverre en realitet for mange mennesker i svake posisjoner også i dag.

Det var gjort urett mot enken, og gang på gang oppsøkte hun dommeren for å få sin rett – men ble avvist. Han var et menneske som ikke viste barmhjertighet. Men hun ga likevel ikke opp, og til slutt gir han etter fordi han ikke orker maset. Han var altså bare opptatt av sin egen fordel, men selv da ble dette til slutt enkens redning.

Hvor mye mer..

Hva vil Jesus si? Dommeren er slett ikke et bilde på Gud, men det er like fullt dommeren her som skal vise oss Guds storhet. Når det kan hjelpe å be under så vanskelige forhold, med en vrang og urettferdig dommer, hvor mye mer hjelper det ikke da å be til Gud som tvert imot er godhet, kjærlighet og barmhjertighet. Lignelsen er altså en oppfordring til trofast og utholdende bønn til Gud. Det nytter å be, selv om vi slett ikke har noen rettighet å påberope oss i forhold til Gud. Han elsker. Han lytter.

Liknelsen vil også vise oss at det nytter å be selv om det trekker ut i tid før vi ser noe svar. Dagens tekst starter med: «Så fortalte han dem en lignelse om at de alltid skulle be og ikke miste motet» og videre i vers 6-8: «*Hør hva denne uhederlige dommeren sier! Skulle ikke da Gud hjelpe sine utvalgte til deres rett, de som roper til ham dag og natt? Er han sen til å hjelpe dem? Jeg sier dere: Han skal sørge for at de får sin rett, og det snart.*» I flere liknelser understreker Jesus at Gud lytter til den som ber. Han understreker det også i taler han holder – og i livet han lever.

Et annet eksempel på at det nytter å be, finner vi i fortellingen om den kananeiske kvinnen som kom til Jesus og ba om hjelp for sin datter (Matt 15,21-28). Først ble hun avvist, fordi hun ikke var jøde og hedningenes tid var ikke kommet enda – men hennes tro og hennes nød gjorde at hun ba igjen og igjen – og hun fikk hjelp.

Ventetiden

Det er lett å bli utålmodig. Vi synes at Gud skal svare her og nå, når vi ber – og ofte gjør også Gud det. Vi har gjerne også våre bestemte meninger om på hvilken måte Gud skal svare, og det hender at han overrasker oss. I dagens lesetekst fra Jeremia er det et løfte til Israelsfolket:

«Så sier Herren: Når sytti år er gått for Babel, skal jeg se til dere. Da skal jeg oppfylle mitt gode løfte for dere og føre dere tilbake til dette stedet. For jeg vet hvilke tanker jeg har med dere, sier Herren, fredstanker og ikke ulykkestanker. Jeg vil gi dere fremtid og håp. Når dere kaller på meg og kommer for å be til meg, vil jeg høre på dere. Dere skal søke meg, og dere skal finne meg. Når dere søker meg av et helt hjerte, lar jeg dere finne meg, sier Herren. Så vil jeg vende skjebnen for dere og samle dere fra alle de folkeslag og steder som jeg har drevet dere bort til, sier Herren. Jeg skal føre dere tilbake til det stedet jeg førte dere bort fra i eksil.»

I år 538 før Kristus får jødene vende tilbake til Israel fra fangenskapet i Babylon. Det ble mange og lange år – det ble 70 år. Hvor mange tvilte underveis? Hvor mange ga opp? Men Gud hadde ikke glemte dem, og han var med både i fangenskapet og i vandringen hjem til eget land. Vi har mye å

lære av å lese hele bibelen, ikke bare det nye testamente eller bruddstykker.

Gud vet best, og likevel undrer vi oss og vi er flere som har med oss spørsmål om hvorfor han ikke grep inn slik vi trodde det ville være best.

Her lover Jesus at bønnen skal blir hørt snart (v.7), men ventetiden kan oppleves lang og uforståelig i lys av Bibelens sterke løfter om bønn. Nettopp denne teksten sier noe om det. Ikke gi opp, selv om du ikke ser at det skjer noe – hold ut i bønn! Gud vil svare. I lys av evigheten tar nok ikke svaret lang tid, men for oss mennesker som står midt oppe i en vanskelig situasjon eller en nød, har vanskelig for å holde ut.

Det viktigste i ventetiden – og det nytter

Dagens tekst avsluttes med at vi venter på at Menneskesønnen skal komme, altså Jesu gjenkomst og Guds rikes herlighet. Og når det skjer, da skal vi se at Gud har oppfylt sine løfter.

Dog er det en fare for at ventetiden gjør oss åndelig motløse og trøtte, at troen står i fare for å dø. Jesu liknelse om de ti brudepikene minner oss om viktigheten av å være våken og klar. (Matt 25,1-13). Jesus spør i dagens tekst: «*Når menneskesønnen kommer, vil han da finne troen på jorden?*» Den vedholdende bønn og forventning om at det nytter å be og være tålmodig i bønn, er en av måtene som troens liv kan bli bevart på.

Når enkens bønn ble hørt av den urettferdige dommeren, hvor mye mer vil så ikke den allmektige og barmhjertige Gud høre våre bønner!

Dette er rett og slett en gladsak! Og hvem er det som sier at vi skal be med frimodighet og utholdenhet? Jo, Gud selv. Han skulle ha greie på det..

Jorunn Andestad Langmoen

Adjunkt Råholt ungdomsskole, tidl. Ass. eneralsekr. i Den Norske Israelsmisjon

jorunnandlang@gmail.com